

دانشگاه علوم پزشکی تهران
معاونت تحقیقات و فناوری
مدیریت امور پژوهشی

مرداد ماه ۱۴۰۳

نشست خبری برای ارائه پیام پژوهشی

ابزار و روش های دقیق ارزیابی مصرف تریاک

مجری اصلی:

دکتر کاظم زنده دل، پژوهشگر سرملان

طرح تحقیقاتی با عنوان "بررسی حساسیت پاسخدهی به سوالات مصرف تریاک و مشتقات آن در بیماران سرطانی: اعتبارسنجی مطالعه چندمرکزی بررسی رابطه مصرف تریاک و مشتقات آن و خطر سرطان های سر و گردن، مثانه، ریه و کولورکتال در ایران" توسط آقای دکتر کاظم زنده دل عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران به عنوان مجری اصلی اجرا شده و در سال ۱۴۰۳ خاتمه یافته است. این پژوهش ارزشمند توانسته است به ارتقای سطح دانش و سلامت در حوزه ابزارها و روشهای تحقیقات اپیدمیولوژی مصرف موارد مخدر و عوارض آنها بر سلامت کمک نماید. در ادامه خلاصه ای از پیام پژوهش و کاربرد آن در راستای ارتقای سلامت جامعه برای استفاده از ذینفعان توسط مجری محترم به اشتراک گذاشته شده است. امید است این دستاورد بتواند راهگشای توسعه و کاربردی شدن نتایج پژوهش ها باشد.

✍ خود را معرفی کرده و سوابق علمی و اجرایی مرتبط با طرح حاضر را مختصر بیان کنید.

اینجانب دکتر کاظم زنده دل، استاد تمام اپیدمیولوژی و متخصص پیشگیری از سرطان در دانشگاه علوم پزشکی تهران، با بیش از ۲۰ سال سابقه علمی و اجرایی در حوزه سرطان و اپیدمیولوژی هستم. دارای دکترای اپیدمیولوژی و آمار حیاتی از دانشگاه کارولینسکا سوئد و رئیس مرکز تحقیقات بیولوژی سرطان پژوهشکده سرطان دانشگاه علوم پزشکی تهران هستم و به عنوان معاون پژوهشی انستیتو کانسر ایران فعالیت می کنم. سوابق علمی من شامل پژوهش های گسترده در ثبت و اپیدمیولوژی سرطان، تحلیل داده های جمعیتی و ارائه راهکارهای پیشگیری است. در حوزه اجرایی، با وزارت بهداشت همکاری داشته و برنامه های ملی ثبت و مدیریت سرطان را هدایت کرده ام. همچنین همکاری های بین المللی متعددی در زمینه تحقیقات سرطان با کشورهای مختلف دارم.

✍ تیم مجریان و همکاران طرح را همراه با وابستگی سازمانی آنها معرفی فرمایید.

وحیده محسنی، مینا خاکی، دکتر نبویان، دکتر حمیده رشیدیان (دانشگاه علوم پزشکی تهران)
دکتر مریم حجتی (دانشگاه تمپره، فنلاند)

✍ مخاطبان نتایج و پیام حاصل از طرح پژوهشی شما چه افراد/گروه هایی هستند؟

۱. پژوهشگران و اپیدمیولوژیست‌ها که در مطالعات مربوط به مصرف مواد مخدر و سرطان فعالیت می‌کنند و نیازمند داده‌های دقیق برای تحلیل‌های خود هستند.
۲. پزشکان و متخصصان درمان سرطان که با توجه به مصرف مواد مخدر توسط بیماران، باید درک بهتری از میزان گزارش‌دهی واقعی مصرف تریاک داشته باشند تا درمان و مراقبت‌های بهتری ارائه دهند.
۳. سیاست‌گذاران حوزه سلامت و بهداشت عمومی که برای طراحی برنامه‌های پیشگیری و کنترل مصرف مواد مخدر و بهبود ثبت داده‌ها نیازمند اطلاعات قابل اعتماد هستند.
۴. کادر بهداشتی و روانشناسان که در زمینه مشاوره و حمایت از بیماران سرطانی و مصرف‌کنندگان مواد دخیل هستند.
۵. جامعه علمی و نهادهای پژوهشی که به دنبال بهبود روش‌های جمع‌آوری داده‌های خوداظهاری و کاهش سوگیری گزارش‌دهی در مطالعات اپیدمیولوژیک می‌باشند.

✍ یک عنوان کوتاه، جذاب و قابل فهم برای مخاطبان که نمایانگر پیام اصلی پژوهش شما باشد، بیان کنید .

حساسیت گزارش مصرف تریاک در بیماران سرطانی: چالش‌های اپیدمیولوژیک

✍ پیام کلیدی پژوهش شما چیست؟

حساسیت گزارش خوداظهاری مصرف تریاک در بیماران سرطانی حدود ۶۳٪ است که نشان‌دهنده وجود کم گزارش‌دهی قابل توجه است. نتایج پژوهش اهمیت استفاده از روش‌های دقیق‌تر و چندجانبه برای جمع‌آوری داده‌های مصرف مواد مخدر را در مطالعات اپیدمیولوژیک برجسته می‌کند تا از سوگیری‌های گزارش‌دهی جلوگیری شود و سیاست‌گذاران بتوانند برنامه‌های مؤثرتری برای کنترل مصرف تریاک طراحی کنند.

✍ پیام پژوهشی خود را در قالب زیر بسط دهید و بیان کنید که "چه کسی"، "چه چیزی"، "چرا" و "کجا"

از نتایج پژوهش شما استفاده می‌کند.

- اهمیت و نوآوری موضوع

کم گزارش‌دهی مصرف‌تریاک، چالشی مهم در مطالعات اپیدمیولوژیک است که می‌تواند نتایج را تحریف کند. این پژوهش با استفاده از روش مقایسه گزارش به متخصصان بیهوشی به جای آزمایش‌های ادراری، رویکردی نوآورانه برای سنجش حساسیت گزارش خوداظهاری ارائه می‌دهد.

- مهمترین نتایج طرح به زبان غیر تخصصی

بیماران سرطانی هنگام گزارش مصرف‌تریاک به محققان، تنها حدود ۶۳ درصد موارد را به درستی اعلام می‌کنند و بقیه مصرف را مخفی می‌کنند. این یافته‌ها نشان می‌دهد که برای به دست آوردن اطلاعات دقیق‌تر درباره مصرف‌تریاک، باید روش‌های جمع‌آوری داده‌ها بهبود یابد و عوامل مؤثر بر گزارش‌دهی را در نظر گرفت و از روش‌های آماری برای اصلاح نتایج استفاده کرد.

- موارد کاربرد نتایج طرح

در مطالعات اپیدمیولوژیک با در نظر گرفتن این میزان کم گزارش‌دهی باید با استفاده از روش‌های آماری نتایج را اصلاح کرد.

🔗 دو تأثیر و یا کاربرد اصلی پژوهش شما چیست؟

تأثیر اول: ارتقای دقت و اعتبار داده‌های خوداظهاری مصرف‌تریاک در مطالعات اپیدمیولوژیک
تأثیر دوم: در نظر گرفتن میزان کم گزارش‌دهی در انجام و آنالیز داده‌های اپیدمیولوژیک

🔗 محدودیت‌های شواهد و نتایج به دست آمده در طرح شما چه بوده است؟

عدم استفاده از آزمایش‌های بیولوژیکی به عنوان معیار طلایی
نمونه محدود بیماران سرطانی و احتمال عدم تعمیم نتایج به سایر جمعیت‌ها.

🔗 انجام چه پژوهش‌هایی را در ادامه تحقیق خود پیشنهاد می‌دهید که می‌تواند منجر به کاربردی‌تر شدن

نتایج و تأثیر بیشتر یافته‌های شما شود؟

مطالعات متعددی در حال اجرا می‌باشد.

🔗 ادامه مسیر کاربردی کردن یا اجرای پژوهش‌های آتی، به چه حمایت‌هایی از سمت مسوولین و نهادهای

مرتبط نیاز دارد؟

حمایت از مطالعات ملی تحقیقات عوارض سلامتی مصرف‌تریاک و طراحی مداخلات برای کاهش مصرف

✍ آیا نتایج طرح شما منجر به تغییری در ابعاد اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، بهداشتی، آموزشی، ارزش های دینی یا قوانین سازمان غذا و دارو شده است؟

بله. نتایج این مطالعه در تحقیقات بعدی استفاده شده است و با استفاده از روشهای آماری منجر به اصلاح نتایج اپیدمیولوژیک شده است.

✍ در صورتی که این طرح منتج به مقاله شده است لینک مقاله (ها) را اعلام کنید.

Mohseni V, Hadji M, Khaki M, Nabavian O, Zendehdel K, Rashidian H. Sensitivity of Self-reported Opium Use in Cancer Patients: Implications for conducting epidemiological studies. Basic Clin Cancer Res. 2024;15(4):259-265. <https://doi.org/10.18502/bccr.v15i4.18746>

✍ اگر مخاطبان یا سایر پژوهشگران بخواهند با شما ارتباط برقرار کنند، مسیر ارتباطی شما چیست؟

kzendeh@tums.ac.ir

kzendeh@gmail.com

✍ حداکثر چهار مرجع اصلی استفاده شده در طرح خود را ذکر نمایید:

1. Khalili P, Nadimi AE, Baradaran HR, Janani L, Rahimi-Movaghar A, Rajabi Z, et al. Validity of self-reported substance use: research setting versus primary health care setting. Substance abuse treatment, prevention, and policy. 2021;16(1):1-13.
2. Ashrafi S, Aminisani N, Soltani S, Sarbakhsh P, Shamshirgaran SM, Rashidi M-R. The validity of self-reported drug use with urine test: results from the pilot phase of Azar cohort study. Health promotion perspectives. 2018;8(3):225.
3. Amin-Esmaeili M, Rahimi-Movaghar A, Sharifi V, Hajebi A, Radgoodarzi R, Mojtabei R, et al. Epidemiology of illicit drug use disorders in Iran: prevalence, correlates, comorbidity and service utilization results from the Iranian Mental Health Survey. Addiction. 2016;111(10):1836-47.
4. Abnet CC, Saadatian-Elahi M, Pourshams A, Boffetta P, Feizzadeh A, Brennan P, et al. Reliability and validity of opiate use self-report in a population at high risk for esophageal cancer in Golestan, Iran. Cancer Epidemiology Biomarkers & Prevention. 2004;13(6):1068-70.

✍ در خاتمه، اگر توضیح یا نکته دیگری باقی مانده، بیان کنید.

شناسنامه خبر

عنوان طرح: بررسی حساسیت پاسخدهی به سوالات مصرف تریاک و مشتقات آن در بیماران سرطانی:
اعتبارسنجی مطالعه چندمرکزی بررسی رابطه مصرف تریاک و مشتقات آن و خطر سرطان های سر و گردن،
مثانه، ریه و کولورکتال در ایران
کد طرح: ۲۵۴۸۶
مجری اصلی: دکتر کاظم زنده دل
تاریخ اختتام: ۱۴۰۳/۰۵/۱۷
لینک مقاله:

<https://doi.org/10.18502/bccr.v15i4.18746>